

Aan: De gemeenteraadsleden,
burgercommissieleden, en de colleges van
Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en
Leidschendam-Voorburg

Datum: 22 november 2024

Betreft: Aanbieding onderzoek
*energiebesparingsplicht en de
informatieplicht energiebesparing*

Bijlagen:

- 1) Eindrapportage
- 2) Benchmark gemeenten
- 3) Benchmark omgevingsdiensten
- 4) Factsheet gemeente
- 5) Benchmark gemeente
- 6) Rapport Algemene Rekenkamer

Geachte leden,

Bijgaand ontvangt u de resultaten van het landelijke onderzoek naar energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. Naast de algemene onderzoeksresultaten ontvangt u voor uw gemeente een eigen factsheet en benchmark.

Aanleiding

Onderzoeks- en adviesbureau Ecorys heeft in opdracht van de Vereniging van Rekenkamers het DoeMee-onderzoek 2024 uitgevoerd. In dit onderzoek, dat jaarlijks wordt uitgevoerd, wordt steeds een ander onderwerp onder de loep genomen. Het staat alle rekenkamers vrij om hieraan deel te nemen. Door de omvang heeft het onderzoek steeds het karakter van een quickscan, het betreft dus geen verdiepende analyse.

De Rekenkamer WVOLV heeft besloten om deel te nemen aan het onderzoek, mede omdat het onderwerp – de handhaving van de energiebesparingsplicht – onderwerp was van een eerder, uitgebreid onderzoek van uw Rekenkamer. Daarnaast viel het onderzoeksonderwerp onder het thema ‘klimaatverandering’. Dit is één van de vier leidende thema’s uit het [Onderzoeksplan 2023-2024](#) van de Rekenkamer.

In totaal hebben 106 rekenkamers samen onderzoek laten doen naar het toezicht op en de handhaving van de energiebesparingsplicht van bedrijven en instellingen. De Algemene Rekenkamer heeft, parallel hieraan, onderzoek gedaan naar de totstandkoming, bekostiging en uitvoering van dit beleid op Rijksniveau. Het rapport van de Algemene Rekenkamer is ter kennisname bijgevoegd.

Hieronder treft u een korte, vergelijkende samenvatting aan van de onderzoeksresultaten van onze vier gemeenten.

Achtergrond

Verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht zijn de omgevingsdiensten. Dat is voor Oegstgeest en Voorschoten de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH), voor Wassenaar en Leidschendam-Voorburg is het de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Van de vier gemeenten hebben er drie geen interne capaciteit beschikbaar voor deze taak. Alleen Leidschendam-Voorburg (de grootste van de vier gemeenten) heeft enige interne betrokkenheid, zoals overleg met ODH over de voortgang.

Informatievoorziening en rapportages

Oegstgeest en Voorschoten ontvangen periodieke rapportages van de omgevingsdienst, maar de informatie over de behaalde energiebesparingen is beperkt. Beide gemeenten ontvangen adequate informatie over het aantal uitgevoerde controles, maar geen gedetailleerde informatie over de energiebesparingsresultaten.

Wassenaar ontvangt gedetailleerde rapportages van de omgevingsdienst, inclusief een dashboard, maar ook hier ontbreken concrete resultaten over de behaalde energiebesparingen.

Leidschendam-Voorburg ontvangt zowel jaarlijkse eindrapportages als tussentijdse terugkoppelingen. De rapportages geven deels inzicht in de behaalde resultaten, maar niet volledig. De gemeente heeft geen specifieke KPI's voor energiebesparing afgesproken met de omgevingsdienst.

Kwantitatieve resultaten en energiebesparingspotentieel

Hieronder treft u enkele kerngegevens aan van de vier gemeenten.

Aantal Gecontroleerde Bedrijven en Ureninzet (2019-2023)

- Oegstgeest: De omgevingsdienst heeft consistent bedrijven gecontroleerd over de jaren heen, met een jaarlijkse variatie van 6 tot 37 bedrijven per jaar. De ureninzet varieerde van 86 uur in 2019 tot 160 uur in 2022, wat wijst op een gestage toename van de inspanningen, hoewel het aantal bedrijven dat in 2023 werd gecontroleerd (30) weer toenam ten opzichte van 2022 (20) met een kleinere ureninzet van 102 uur.
- Wassenaar: De ureninzet varieerde van 0 uur in 2019 tot 37 uur in 2023, wat de groeiende inspanningen weerspiegelt.
- Voorschoten: Het aantal gecontroleerde bedrijven varieerde van 0 in 2019 tot 30 in 2021, waarna het afnam naar 21 in 2023. De ureninzet toont enige schommelingen, met een piek van 101 uur in 2021 en een afname naar 97 uur in 2023.
- Leidschendam-Voorburg: De omgevingsdienst heeft een gestage toename van gecontroleerde bedrijven laten zien, met een aanzienlijke piek in 2023, waar 140 bedrijven werden gecontroleerd en 503 uur werden ingezet. Deze cijfers zijn veel hoger dan die in de andere gemeenten. Dat kan wijzen op een intensievere handhavingsinspanning of een grotere focus op naleving. Daarbij moet ook bedacht worden dat Leidschendam-Voorburg ongeveer even veel inwoners heeft als de andere drie gemeenten tezamen.

Overtredingen

- Oegstgeest: Het percentage bedrijven waar overtredingen zijn aangetroffen bij de eerste controle ligt constant op 50% tussen 2019 en 2023, wat aangeeft dat de helft van de gecontroleerde bedrijven niet voldeed aan de energiebesparingsplicht bij de eerste controle. Na hercontrole daalde dit percentage aanzienlijk naar slechts 2%, wat suggereert dat de handhavingsmaatregelen effectief zijn in het naleven van de verplichtingen. Het aantal overtredingen schommelde, met een piek van 26 overtredingen in 2020 en een afname naar 7 overtredingen in zowel 2022 als 2023.
- Wassenaar: In 2023 werd bij 36% van de bedrijven overtredingen vastgesteld, zonder gegevens over hercontroles. Het aantal overtredingen bleef laag, met slechts 1 overtreding in 2021 en 8 overtredingen in 2023, wat duidt op een stijging in niet-naleving naarmate de controles toenamen.

- Voorschoten: Het percentage bedrijven met overtredingen bij de eerste controle ligt consistent op 50% vanaf 2020, maar zakt naar 2% bij hercontrole, wat wijst op een effectieve correctie van overtredingen. Het aantal overtredingen bereikte een piek van 25 in 2021, met een aanzienlijke afname naar 4 in 2023.
- Leidschendam-Voorburg: Het percentage overtredingen bij eerste controle toont een fluctuerend beeld, van 0% in 2019 naar 27% in 2022, en een lichte daling naar 16% in 2023. Het aantal geregistreerde overtredingen schommelde, met een piek van 23 overtredingen in 2023, wat een significante toename is in vergelijking met voorgaande jaren.

(Repressieve) handhaving

- Oegstgeest: Repressieve maatregelen zoals het opleggen van dwangsommen zijn beperkt geweest, met slechts één vooraankondiging in 2022.
- Wassenaar: In 2023 werden 8 gevallen van repressieve handhaving geregistreerd, maar zonder specifieke dwangsommen.
- Voorschoten: Er zijn slechts in één jaar (2022) twee vooraankondigingen van dwangsommen geregistreerd, wat suggereert dat handhavingsmaatregelen over het algemeen minder nodig waren.
- Leidschendam-Voorburg: Er zijn geen repressieve handhavingsmaatregelen geregistreerd tussen 2019 en 2023, wat kan wijzen op naleving zonder de noodzaak van strikte sancties.

Oegstgeest en Voorschoten hebben indicatief zicht op het energiebesparingspotentieel bij bedrijven, met een geschatte besparing van 10-20%. Ze rapporteren echter voornamelijk op het niveau van controles en handhaving, niet op concrete energiebesparingsresultaten. Wassenaar rapporteert over het aantal overtredingen, maar geeft aan geen zicht te hebben op het energiebesparingspotentieel. Leidschendam-Voorburg toont vergelijkbare resultaten, met beperkte zichtbaarheid op het energiebesparingspotentieel en concrete maatregelen.

Conclusie

Er lijkt enige toename te zijn in de inzet op de handhaving van de energiebesparingsplicht, al is er weinig inzicht in de resultaten. We zouden het toejuichen als gemeenten en omgevingsdiensten samen een manier zouden vinden om meer inzicht te bieden in de daadwerkelijk bespaarde energie. Hiermee zou dan niet alleen een positief klimaateffect

aangetoond kunnen worden, maar tegelijkertijd een kostenbesparingseffect voor bedrijven in de vier gemeenten. Immers, de energiebesparingsplicht geldt voor maatregelen waarvan bewezen is dat ze zichzelf terugverdienen. Bedrijfsmatige efficiëntie en het behalen van publieke doelstellingen liggen hierin elkaars verlengde.

Ten slotte

Dit DoeMee-onderzoek was nauw verbonden met het door uw Rekenkamercommissie in 2019 uitgevoerde onderzoek naar toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. De aansluiting tussen het oude en nieuwe onderzoek is echter te beperkt om hieruit conclusies te trekken. De Rekenkamer ziet in het gepresenteerde materiaal geen aanleiding om een nadere toelichting te geven.

De Rekenkamer zal met belangstelling de behandeling van de resultaten over het onderzoek naar energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing volgen in de gemeenteraden. Mocht u contact willen opnemen met de Rekenkamer, dan kunt u dat doen via de secretaris, Bart Simon (06-25503107, info@rekenkamerwvolv.nl).

Met vriendelijke groet,

Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'D. Kamermans', followed by a long horizontal line that tapers to a point on the right.

Dolf Kamermans, voorzitter